

1.4..2020

VN/7643/2020

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN OHJE: TARTUNTATAULAIN JA VALMIUSLAIN VAIKUTUS LIIKKUMISVAPAUTEEN SOSIAALIHUOLLON YKSIKÖISSÄ

Lainsäädäntö

Liikkumisvapaus Suomen perustuslaissa

Liikkumisvapaus on ihmisoikeuksiin sisältyvä oikeus. Suomen perustuslain 9 §:n 1 momentti sisältää yleissäännöksen maan sisäisestä liikkumisvapaudesta ja oikeudesta valita asuinpaikka. Perustuslain 22 §:ssä säädetään julkista valtaa koskevasta yleisestä velvollisuudesta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 23 § sisältää poikkeusoloja koskevan valtuussäännöksen, jonka nojalla perusoikeuksista voidaan säätää tilapäisiä poikkeuksia lailla tai laissa erityisestä syystä säädetyn ja soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatun valtuuden nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Poikkeuksen on tällöin oltava välttämätön säännöksessä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana sekä täytettävä Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden vaatimukset.

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteet

YK:n kansalais- ja poliittisten oikeuksien sopimuksessa (KP-sopimus) 12 artiklassa todetaan, että liikkumisen vapautta " ei saa rajoittaa muutoin kuin laissa säädetyllä tavalla, milloin rajoitukset ovat välttämättömiä ... yleisen terveydenhoidon takia....". Rajoitusten on kuitenkin oltava väliaikaisia.

Myös poikkeusolojen aikana on huomioitava YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (vammaissopimuksen) velvoitteet näiden henkilöiden oikeuksien turvaamisen osalta. Lapsen oikeuksien ja lapsen edun toteutuminen tulee turvata mahdollisimman täysimääräisesti myös poikkeusoloissa. Lapsille tulee turvata heidän tarvitsemansa hoiva ja huolenpito sekä suojata heitä väkivallalta ja kaltoinkohtelulta. Kaikessa viranomaistoiminnassa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

YK:n vammaissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista. Sopimuksen 11 artiklan mukaan julkisen vallan on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden vaaratilanteissa.

Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 4. pöytäkirjaan sisältyy säännös liikkumisvapaudesta (2 artikla) ja poikkeusoloissa tehtävistä rajoitteista.

Valmiuslaki

Valtioneuvosto on todennut 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat valmiuslaissa (1552/2016) tarkoitetut poikkeusolot. Koronavirus- eli COVID-19 pandemiassa on kyse vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavasta, hyvin laajalle levinneestä yleisvaarallisesta tartuntataudista. Koronaviruksen aiheuttaman pandemian takia valtioneuvosto on päättänyt ottaa käyttöön valmiuslain nojalla joukon toimenpiteitä, joilla voidaan turvata hoitokapasiteetti ja pandemiatilanteen hoito sekä välttämättömät ja tarpeelliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Valmiuslain 118 §:ssä säädetään liikkumis- ja oleskelurajoituksista väestön suojaamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tilapäisesti, enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, kieltää oikeus oleskella ja liikkua tietyllä paikkakunnalla tai alueella taikka rajoittaa niitä, jos se on välttämätöntä ihmisten henkeä tai terveyttä uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi. Valtioneuvosto antoi asetuksen valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta 25.3.2020. Sen nojalla rajoitetaan liikkumista ja Uudenmaan maakunnan rajat suljettiin. Asetus on voimassa 27.3.2020 - 19.4.2020. Hallituksen linjauksen mukaisesti Uudenmaan alueelle ja sieltä pois voi kuitenkin liikkua poikkeustapauksissa. Poikkeuksia rajoitukseen ovat mm. työn, elinkeinon tai luottamustoimen harjoittaminen, oikeus palata koti- tai asuinpaikkakunnalleen tai jos rajan ylitykseen on painava henkilökohtainen syy, kuten lapsen tapaamisoikeuden toteuttaminen tai lähiomaisen kuolema. Poikkeus voi olla myös esimerkiksi lähisukulaisen sairastuminen ja välttämättömän hoivan tai avun antaminen hänelle.

Tartuntatautilaki ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköt

Tartuntatautilain (1227/2016) 17 §:ssä säädetään **infektioiden torjunnasta** sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Sen mukaan toimintayksikön on huolehdittava muun muassa potilaiden, asiakkaiden ja henkilökunnan tarkoituksenmukaisesta suojauksesta ja sijoittamisesta. Toimintayksikön johtaja voi antaa vierailukiellon tartunnan torjumiseksi. Vierailukieltojen suhteen on noudatettava hallinto-oikeudellista suhteellisuusperiaatetta, eli oikeasuhtaisuutta kieltojen tarkoituksen saavuttamiseen nähden. Kiellon ulottuvuutta ja käytännön järjestämistä on jatkuvasti arvioitava ja kieltä tarvittaessa muutettava, mikäli olosuhteet sitä edellyttävät. Vierailukielto ei koske välttämättömiä kuntoutuspalveluja kuten fysio- ja toimintaterapiapalveluja. Yleisperiaatteena on, että lähikuntoutusta käytetään vain silloin, kun se on erityisen tarpeellista. Etäkuntoutus on ensisijainen. Vierailukielto ei koske vammaispalvelulain mukaisia henkilökohtaisia avustajia. Heidän osaltaan on kuitenkin huolehdittava asianmukaisesta suojautumisesta, ensisijainen vastuu tästä on avustajan työnantajalla.

Toimintayksiköillä tarkoitetaan myös sellaisia yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköitä, jotka eivät ole kunnan järjestämisvastuun alaisia. Näissä yksiköissä asiakkaalle annettavia maksullisia palveluja voi tuottaa asukkaan tarpeen mukaan joko yksikkö itse, kunnan kotipalvelut tai yksityiset palveluntuottajat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon **toimintayksikkö voidaan sulkea** tartuntatautilain 58 §:n perusteella. Sama koskee myös oppilaitoksia, päiväkoteja, asuntoja ja vastaavia tiloja. Myös yleiset kokoukset tai yleisötilaisuudet voidaan säännöksen mukaan kieltää. Toimenpiteillä tavoitellaan sitä, että useampi ihminen ei samassa tilassa oleskellessaan altistuisi viruksen tarttumiseksi. Toimintayksikön sulkemisesta kunnassa voi päättää sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaava lautakunta ja aluehallintovirasto silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.

Jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tartuntatautilain 60 §:n perusteella päättää henkilön **karanteenista** enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tartuntataudille. Virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen karanteenista myös 1 momentissa tarkoitetun henkilön tahdosta riippumatta.

Oireeton henkilö voidaan määrätä karanteeniin omaan kotiinsa, myös sosiaalihuollon yksikköön, jos se on henkilön koti.

Kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää tartuntatautilain 63 §:n perusteella yleisvaaralliseen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäiltyyn tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön **eristämisestä terveydenhuollon toimintayksikköön** enintään kahden kuukauden ajaksi, jos taudin leviämisen vaara on ilmeinen ja jos taudin leviämistä ei voida estää muilla toimenpiteillä.

Päätöksen tehneen lääkärin on annettava eristettävälle henkilölle ja häntä hoitaville työntekijöille tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi välttämättömät ohjeet.

Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen eristämisestä myös 1 momentissa tarkoitettun henkilön tahdosta riippumatta.

Eristys voidaan toteuttaa myös henkilön omassa, sosiaalihuollon yksikössä sijaitsevassa asunnossa terveydenhuoltolain 25 §:n mukaisena kotisairaalapalveluna.

Tartuntatautilain 67 §:n mukaan sosiaali- ja/tai terveydenhuollon yksikön karanteeni- tai eristysuoneen ovea voidaan pitää ulkopuolelta lukittuna silloin, kun se on välttämätöntä ilmaitse tai pisara- ja kosketustartuntana tarttuvan yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin edellytykset täyttävän tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Hoidon toteuttamiseen osallistuvan henkilön on valvottava potilasta niin, että hänellä on mahdollisuus saada välittömästi yhteys potilaaseen. Myös potilaalla on oltava mahdollisuus saada välittömästi yhteys henkilökuntaan. Päätöksen oven ulkopuolelta lukitsemisesta tekee virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri. Karanteeni- tai eristysuoneen ovea voidaan pitää ulkopuolelta lukittuna ja siten rajoittaa liikkumista myös sosiaalihuollon yksikössä.

Tartuntatautilakiin liittyvä päätöksenteko-oikeus

Tartuntatautilain 70 §:n perusteella muu kuin 60–67 tai 69 §:ssä tarkoitettu julkisessa terveydenhuollossa toimiva laillistettu lääkäri voi kiireellisessä tapauksessa päättää henkilön tai tavarankaranteenista taikka henkilön eristämisestä. Hän voi myös päättää välttämättömän sairaanhoidon toteuttamisesta, lääkityksen antamisesta henkilön vastustuksesta huolimatta tai tapaamisen rajoittamisesta enintään kolmeksi päiväksi. Em. päätöksen edellytyksenä on, että se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja että hän suorittamansa tutkimuksen perusteella toteaa, että päätöksen tekemisen edellytykset ovat olemassa. Päätös on saatettava niin pian kuin olosuhteet sallivat kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin vahvistettavaksi.

Saman lain 71 §:n perusteella, jos pikaiset toimenpiteet ovat tarpeen yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi, sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto ja kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin toimialueellaan voivat tehdä tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömät 60, 61 ja 63 §:n mukaiset päätökset virkasuhteisen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaavan lääkärin sijasta.

Liikkumisrajoitusten käyttö asumispalveluissa

Liikkumisoikeuden rajoittamisesta säädetään valmiuslain 118 §:ssä. Uudenmaan maakuntarajan ylittämistä koskeva liikkumisrajoitus on otettu käyttöön valtioneuvoston soveltamisasetuksella 27.3.2020. Muilta osin perusoikeuksiin kohdistuvien rajoitusten tulee perustua lakiin.

Tämänhetkinen sääntely muun muassa itsemääräämisoikeuden toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa on osin puutteellinen. Esimerkiksi säännökset muistisairaiden hoitoon liittyvistä rajoitustoimenpiteistä puuttuvat toistaiseksi kokonaan. Perusoikeuksia rajoittavia toimenpiteitä on kuitenkin käytetty sosiaali- ja terveydenhuollossa ilman nimenomaisen lain säännöksen tukeakin esimerkiksi tilanteissa, joissa on pyritty turvaamaan potilaan tai asiakkaan oikeus välttämättömään huolenpitoon eikä lievempiä keinoja ole ollut käytettävissä tai ne ovat

osoittautuneet riittämättömiksi. Yksittäistapauksissa laillisuusvalvojat ovat tiettyjen edellytysten täytyessä katsoneet menettelyn hyväksyttäväksi, mutta todenneet samalla lainsäädännön kehittämistarpeet.

Liikkumista rajoittavia välineitä käytetään myös potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistamiseen. Esimerkiksi muistisairaiden yksikössä lukittavilla ulko-ovilla voidaan varmistaa asiakkaan vapaa ja turvallinen liikkuminen yksikön tiloissa ilman eksymisriskiä. Kävelykykynsä menettäneillä asiakkailta voidaan käyttää turvavöitä kaatumisten ennaltaehkäisyyn, eikä niiden käyttämistä pidetä liikkumisen rajoittamisena. Liikkumista rajoittavien turvavälineiden käytöstä on tehtävä yksilöity päätös. Hoitopäätöksistä vastaa potilasta hoitava lääkäri, ja arvioinnissa on syytä käyttää potilaan ja hoitopaikan olosuhteet tuntevan hoitajan ja hoitotyön asiantuntemusta. (Valviran ohje Liikkumista rajoittavien turvavälineiden käyttö 27.1.2020)

lääkkäät henkilöt

Tartuntataudin leviämisen estämiseksi iäkkäiden henkilöiden liikkumisoikeutta voidaan rajoittaa vain edellä kuvatun lainsäädännön perusteella.

Tartuntatautilain säännöksiä henkilön määräämisestä karanteeniin tai henkilön eristämisestä (60, 63, 67§) voidaan säännösten soveltamisen edellytysten täytyessä toteuttaa myös sosiaalihuollon toimintayksikössä asuviin iäkkäisiin henkilöihin.

Uudenmaan maakuntarajan ylittämistä koskeva liikkumisrajoitus on otettu käyttöön valtioneuvoston soveltamisasetuksella 27.3.2020. Asetusta sovelletaan tarvittaessa myös iäkkäisiin henkilöihin. Muilta osin liikkumisoikeuden rajoittamisessa noudatetaan yleislainsäädäntöä.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista (980/2012, vanhuspalvelulaki) ei sisällä säännöksiä itsemääräämisoikeuden rajoittamiseen liittyvien toimenpiteiden osalta eikä siellä myöskään ole poikkeusoloja koskevaa erityistä sääntelyä.

Vammaiset henkilöt

Tartuntataudin leviämisen estämiseksi vammaisten henkilöiden liikkumisoikeutta voidaan rajoittaa vain edellä kuvatun lainsäädännön perusteella.

Tartuntatautilain säännöksiä henkilön määräämisestä karanteeniin tai henkilön eristämisestä (60, 63, 67 §) voidaan säännösten soveltamisen edellytysten täytyessä toteuttaa myös sosiaalihuollon toimintayksikössä asuviin vammaisiin henkilöihin.

Valmiuslain 118 §:n käyttöönoton nojalla Uudellemaalle ja sieltä pois suuntautuvan liikkumisen rajoittamisen osalta yhtenä poikkeuksena rajoituksiin on painava henkilökohtainen syy, kuten lapsen tapaamisoikeuden toteuttaminen. Tällaisena poikkeusperusteena voidaan tarvittaessa soveltaa vammaisten henkilöiden käyntejä asumisyksiköstä vanhempien tai muiden lähiomaisten luokse.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) nojalla tehtävien itsemääräämisoikeuden rajoittamiseen liittyviin toimenpiteisiin ei ole poikkeusoloja koskevaa erityistä sääntelyä. Kyseisen lain nojalla tehtävien rajoitustoimenpiteiden syynä ei siis voi olla tartuntataudin leviämiseen liittyvä tarve, vaan lakia tulee noudattaa sen säännösten mukaisesti.

Koronavirustartuntojen leviämisen estämiseksi suositellaan välttämään liikkumista sosiaalihuollon toimintayksiköistä mahdollisuuksien mukaan. Kaikessa toiminnassa on kuitenkin otettava huomioon YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimus. Yleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista. Sopimuksen 11 artiklan mukaan julkisen vallan on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden vaaratilanteissa. Tulee muistaa, että suuri osa vammaisista henkilöistä kuuluu iäkkäiden henkilöiden lisäksi riskiryhmään.

Lapset

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaiset lapsen oikeudet tulee turvata mahdollisimman täysimääräisesti myös poikkeusoloissa. Kaikessa viranomaistoiminnassa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lapsella on oikeus tavata ja pitää yhteyttä vanhempaansa, jonka luona hän ei asu. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (362/1983) turvaa lapsen oikeuden luoda ja säilyttää myönteinen suhde vanhempaansa, jonka luona hän ei asu. Tätä lapsen oikeutta tulee vaalia myös poikkeusolosuhteissa. Lähtökohtana on, että lapsen tapaamisoikeutta ja myös vuoroviikkoasumista toteutetaan, kuten aiemmin on päätetty. Lapsen ja hänen perheenjäsentensä hengen ja terveyden suojele voi kuitenkin vaatia poikkeusjärjestelyjä koronaviruspandemian aikana.

Vanhempia kannustetaan tekemään keskinäisessä yhteisymmärryksessä tavanomaisesta tapaamisesta poikkeavia tilapäisiä järjestelyjä, kun siihen lapsen edun näkökulmasta on perusteltu tarve. On tärkeää, että lapsen huoltajat, heidän mahdolliset puolisonsa ja muut perheenjäsenet toimivat tilanteessa vastuullisesti. Liikkuminen kotien välillä tulee olla mahdollista, jos kaikki osapuolet ovat terveitä. Mikäli perheissä sairastetaan tai perheenjäsenissä on riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä, tulee tämä huomioida. Myös valvotut tapaamiset tulee toteuttaa aiemmin sovitun mukaisesti samoja periaatteita noudattaen.

Lastensuojelun sijaishuolto

Valtioneuvosto on antanut asetuksen, jonka nojalla liikkumista voidaan poikkeusoloissa rajoittaa tarkemmin. Käyttöön otettua liikkumisvapauden rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta lapsen tapaamisoikeuden toteutumiseen. Tässä tilanteessa lastensuojelun sijaishuollossa noudatetaan lastensuojelulakia ja tartuntatautilakia.

Vierailut lastensuojeluyksiköihin tulee minimoida lapsen lähimpiin henkilöihin ja perheeseen, ja vierailuja tulee yhteisymmärryksessä pyrkiä välttämään virustartuntojen ehkäisemiseksi. Kaikkien osapuolten tulee suosia puheluita ja videoviestintää ja välttää tapaamisia. Lastensuojeluyksiköissä ei kuitenkaan ole voimassa yleistä vierailukieltoa, ellei sellaisesta ole erikseen välttämättömänä toimenpiteenä tartuntatautilain 17 §:n mukaisesti ja tarkkarajaisesti päätetty.

Lastensuojelulaissa ei ole poikkeusoloja koskevaa erityistä sääntelyä. Vierailuja ja yhteydenpitoa voidaan rajoittaa tarvittaessa vastentahtoisesti lastensuojelulain mukaisella liikkumisvapauden rajoituspäätöksellä (laitoshoito) ja yhteydenpitorajoituspäätöksellä (perhehoito ja laitoshoito) silloin, kun lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät ratkaisevat kunkin lapsen kohdalla, miten näissä tilanteissa toimitaan yhteistyössä lapsen, huoltajien ja sijaishuoltoyksikön sekä mahdollisessa tartuntatauti epäilyssä yhdessä terveydenhuollon viranomaisen kanssa.

Lastensuojelulain 62 ja 63 §:ssä säädetään yhteydenpidon rajoittamisesta ja siihen liittyvästä päätöksenteosta. Jos poikkeusolojen aikana ei muutoin voida sopia yhteydenpidon rajoittamisesta koronavirustartuntojen välttämiseksi,

voi lapsen sosiaalityöntekijä tehdä lain edellytysten täytyessä yhteydenpidon rajoituspäätöksen. Lastensuojelulaitoksen johtaja voi päättää lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä rajoituksesta lastensuojelulain 63 §:n 2 momentin edellytysten täytyessä. Sijoitetun lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiä henkilöitä voidaan rajoittaa lastensuojelulain mukaisella yhteydenpidon rajoituspäätöksellä, jos sosiaalityöntekijä tai lastensuojelulaitoksen johtaja kokonaisarvioinnissaan saatujen terveystietojen valossa tähän päätyy. Rajoituspäätöksen tulee perustua siihen, että yhteydenpito voi vaarantaa lapsen hengen tai terveyden tai rajoittaminen on välttämätöntä vanhempien tai perheen muiden lasten, perhekodin tai laitoksen muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi (62 § 1 mom. 2 ja 3 kohta). Esimerkiksi, jos laitoksessa tai perhekodissa on riskiryhmään kuuluva toinen henkilö, voidaan lapsen kotilomat tai hänen läheistensä vierailut perua yhteydenpidon rajoituksella. Tällöin on varmistettava muu yhteydenpitomahdollisuus läheisiin. Rajoituspäätöksen tulee aina olla yksilökohtainen ja perusteltu. Yleistä kaikille lapsille tehtävää yhteydenpidon rajoituspäätöstä ei ole mahdollista toteuttaa lastensuojelulain nojalla.

Tieto riskiryhmään kuulumisesta tai terveydenhuollon ammattilaisen kirjallinen arvio liitetään lapsen yhteydenpidon rajoittamista koskevaan päätökseen. Koska kysymyksessä on muun kuin sijoitetun lapsen omaa terveydentilaa koskeva tieto, lastensuojeluviranomainen voi jättää tapauskohtaisen harkinnan perusteella tiedon antamatta huoltajalle esimerkiksi kuulemisen tai tietopyynnön yhteydessä julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla. Kyseisen lainkohdan perusteella asianosaisella ei ole oikeutta asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. Säännöksen perusteella voidaan jättää antamatta tieto terveydentilasta tai muu salassa pidettävä tieto, joka koskee muuta kuin asianosaista itseään. Asiakirjan antamisesta päättämisestä sekä menettelystä, kun asiakirjaa ei anneta, säädetään julkisuuslain 14 §:ssä.

Lastensuojelulain 69 §:n mukaisten edellytysten täytyessä lastensuojelun laitoshoitoon sijoitettua lasta voidaan määräaikaaisesti kieltää poistumasta laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista. Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla rajoitus voidaan tehdä myös, jos se lapsen hoidon tai huollon kannalta on muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä. Liikkumavapauden rajoittamisen tulee olla lapsen edun mukaista ja huollon kannalta välttämätöntä. Sen tulee perustua yksilö- ja tilannekohtaiseen harkintaan ja päätöksentekoon. Esimerkiksi, jos lapsi toistuvasti altistaa itseään koronavirustartunnalle joukkotapaamisissa tai karkaamalla sijaishuoltopaikasta, on hänen liikkumistaan mahdollista rajoittaa hänen itsensä suojelemiseksi.

Erityisen huolenpidon aikaisesta liikkumavapauden rajoittamisesta, erityisen huolenpidon edellytyksistä ja toimeenpanosta säädetään lastensuojelulain 71–73 §:ssä.

Oireiset lastensuojelulaitoksessa tai sijaishuoltopaikassa olevat lapset tulee hoitaa erillään muista omassa huoneessaan, mikäli heidän kuntonsa ei edellytä sairaalahoitoa.

Lastensuojelulain mukaisia rajoituksia ei voida soveltaa poikkeusoloissakaan avohuollon tukitoimena (37 §) tehtyyn sijoitukseen. Mikäli lapsen edun mukaista hoitoa tai huoltoa ei voida toteuttaa yhteistyössä eikä suojella lasta häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä lapsen sijaishuoltopaikassa, tulee lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tarvittaessa arvioida lapsen tilanne ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, kuten kiireellisen sijoituksen tekemiseen, huostaanottoon tai lapsen sijoituksen päättämiseen.

Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat>